

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

**ПЕДАГОГІЧНІ ЧИТАННЯ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА
ПЕТРА ГУСАКА**

Збірник наукових праць
Матеріали круглого столу (2 жовтня 2024 р.)

Луцьк 2024

УДК 37(082)
П 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2 від 25.вересня 2024 року)*

Редакційна колегія:

Чернета С. Ю. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки (*головний редактор*);

Лякішева А. В. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Корпач Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*відповідальний секретар*).

Рецензенти:

Сидорук І. І. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мельник І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки;

П 24

Педагогічні читання імені професора Петра Гусака. [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали круглого столу (02 жовтня 2024 р.) / за ред. С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2024. 80 с.

У збірнику вміщено наукові праці викладачів, аспірантів, магістрів та практиків, які друкуються в авторській редакції.

За зміст публікації та представлені результати дослідження відповідальність несуть автори.

УДК 37(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

Бартків Оксана	
Підготовка майбутніх викладачів до використання інноваційної технології smart в освітньому процесі закладів вищої освіти	5
Белкіна Ковальчук Олена	
Навчальний тренінг як форма організації навчання майбутніх фахівців у ЗВО	8
Бичук Ірина	
Тімблдінг як інноваційний метод роботи в команді	11
Бодак Олег	
Комунікативна толерантність майбутніх викладачів закладу вищої освіти.....	13
Вітюк Валентина	
Інноваційні технології професійного розвитку педагогічних працівників.....	16
Гапончук Олена	
Вища освіта в умовах війни: проблеми та перспективи	19
Гетун Володимир	
Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі закладу вищої освіти	21
Головін Микола, Головіна Ніна, Гузачов Дмитро	
Формування структури знань і критичного мислення у сфері практичного програмування	24
Гусак Андрій, Гусак Анна	
Роль інтерактивних платформ і онлайн-курсів у підвищенні якості освіти у вищих навчальних закладах	26
Дурманенко Євгенія	
Про шляхи формування інноваційної особистості майбутнього вихователя	29
Завацький Павло	
Співпраця закладів вищої освіти з торгово-промисловою палатою України щодо підготовки кваліфікованих кадрів	32
Колосок Андрій	
Проблеми та перспективи вищої освіти в Україні	34
Корпач Надія	
Самостійна робота як чинник формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців	37
Лякішева Анна	
Самоосвіта як складова формування фахівця нової вимоги в Україні	39
Мартинюк Тетяна, Шозда Дарина	
Інклюзивне навчання у закладах вищої освіти	41

Мартіросян Леся	
Історія соціальної роботи: теоретико-методологічний аспект	44
Остапйовський Ігор, Остапйовська Тетяна	
Взаємообумовленість методологічних підходів та методів навчання	46
Остапчук Микола	
Врахування елементів сугестопедагогіки при навчанні у вищій школі	48
Павлюк Олена	
Особливості освітнього компонента «Педагогіка з основами педагогічної майстерності» в контексті спеціальностей «014 Середня освіта «Фізична культура» та «017 Фізична культура і спорт»	50
Петрович Валерій	
Особливості навчання майбутніх працівників соціальної сфери супервізорству	53
Петрук Вікторія	
Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування.....	56
Рижанова Алла	
Штучний інтелект та соціальні якості людини: до магістерського курсу «актуальні проблеми соціальної роботи»	59
Смолюк Іван	
Модернізація підготовки педагогічних кадрів в умовах євроінтеграції ...	61
Сушик Наталія	
Сутність, структура, зміст інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів закладів вищої освіти	64
Степаненко Вікторія	
Інклюзивні інновації у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників	67
Хлєбїк Світлана	
Теоретичні аспекти готовності педагога до інноваційної діяльності	69
Чернета Світлана	
Інтернаціоналізація вищої освіти як необхідна складова діяльності сучасного ЗВО	72
Швирка Вікторія	
Тренди сучасної вищої освіти: виклики та перспективи	74

стартапів закладів вищої освіти та реалізації міжнародного проєкту Центр підтримки технологій та інновацій (TISC) в Україні представники Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (IP) провели заходи в університетах м. Луцьк. Зокрема, в Луцькому національному технічному університеті відбувся науковий івент «Інноваційні стартапи ЛНТУ». Здобувачі та науковці університету представили власні ідеї для стартапів перед стейкхолдерами, інвесторами, представниками бізнесу та партнерами університету. Саме регіональна торгово-промислова палата сприятиме укладенню відповідних угод з грантодавцями, що дозволить уникнути потенційних конфліктів та забезпечить ефективну комерціалізацію інновацій. У **Волинському національному університеті імені Лесі Українки** – учасником мережі TISC, представники офісу IP обговорили такі питання:

- подальша співпраця у межах розвитку мережі TISC щодо організації та проведення спільних заходів та проєктів;
- матчмейкінг освіти та науки, бізнесу та місцевої влади;
- підтримка регіональних інноваційних проєктів із залученням суб'єктів інноваційної екосистеми: торгово-промислових палат, індустріальних парків, ЗВО, наукових установ в аспекті правової, експертної підтримки та консалтингу з питань інтелектуальної власності та інновацій [2].

Таким чином, торгово-промислові палати в Україні, як ключові інституції, що сприяють розвитку бізнесу, активно інтегрують інноваційні технології у свою діяльність відкриті для нових можливостей співпраці із закладами вищої освіти для підвищення якості освітнього процесу, розширення доступу до знань, адаптації освітніх програм до вимог сучасного ринку і відповідно підготовки кваліфікованого фахівця конкурентоспроможного на ринку праці.

Джерела та література

1. Аббасов М. Н., Солодковська Г. В. Домінанти розвитку торгово-промислових палат у світі. *Економіка і суспільство*. 2018. №17. С. 11-17.
2. Волинська торгово-промислова палата. URL: <https://vcci.com.ua/> (дата звернення 27.09.2024).
3. Національний університет біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/> (дата звернення 27.09.2024).
4. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. URL: <https://sspu.edu.ua/> (дата звернення 27.09.2024).

Андрій Колосок – кандидат економічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Вища освіта відіграє важливу роль у розвитку сучасного суспільства та економіки, оскільки саме від її якості залежить підготовка

висококваліфікованих фахівців, які здатні вирішувати складні завдання сучасності. В Україні система вищої освіти зазнала суттєвих змін за останні кілька десятиліть, але попри численні реформи, вона стикається з численними викликами. Це обумовлює актуальність дослідження проблем та перспектив розвитку вищої освіти в Україні.

Дослідженням проблеми та перспективи вищої освіти в Україні присвячені праці таких вчених як: Гарасимів Т. [1], Морозова О. С.[2], Петришин Л. Й.[3], Сиченко В. В.[4] та інші... Проте не дивлячись на значну кількість праць присвячених даній темі, вища освіта в Україні має ряд значних проблем, які потребують негайного вирішення.

Метою даного дослідження є аналіз ключових проблем розвитку закладів вищої освіти в Україні та розробка шляхів їх вирішення.

На нашу думку, до основних проблем вищої освіти в Україні відноситься:

Зниження якості освіти. Однією з головних проблем української вищої освіти є зниження її якості. Це пов'язано з низкою чинників, таких як недостатнє фінансування, низький рівень мотивації викладачів та студентів, а також застарілі навчальні програми. Багато університетів не мають сучасної матеріально-технічної бази, що не дозволяє їм забезпечувати високий рівень підготовки студентів. Крім того, спостерігається значна втрата наукових кадрів, що виїжджають за кордон у пошуках кращих умов праці та можливостей для професійного зростання.

Невідповідність ринку праці та освітніх програм. Ще однією проблемою є невідповідність між освітніми програмами та потребами ринку праці. Часто навчальні програми не враховують сучасних тенденцій у розвитку технологій та економіки, що призводить до того, що випускники не мають необхідних знань та навичок для працевлаштування за спеціальністю. Це знижує їхню конкурентоспроможність на ринку праці та призводить до зростання безробіття серед молоді. Невідповідність між попитом і пропозицією робочої сили стає дедалі більшою проблемою.

Фінансова нестабільність. Нестабільне фінансування вищих навчальних закладів є ще однією суттєвою проблемою. Внаслідок недостатнього бюджетного фінансування університети вимушені залучати кошти від студентів, що призводить до зростання плати за навчання. Це створює бар'єри для доступу до вищої освіти, особливо для соціально незахищених верств населення.

Відтік молоді за кордон. Значна частина українських студентів прагне здобути освіту за кордоном. Це пов'язано з бажанням отримати диплом міжнародного зразка та доступ до більш якісних освітніх програм. Відтік молоді призводить до втрати інтелектуального потенціалу країни, що ускладнює розвиток науково-дослідницької діяльності в Україні.

Тривалі військові дії. Військовий стан призводить до відтоку молоді за кордон, зниження фінансування, постійного скорочення та об'єднання закладів вищої освіти, що створює негативну тенденцію розвитку вищої освіти в цілому.

До перспектив розвитку вищої освіти в Україні належать:

Інтеграція до європейського освітнього простору. Україна продовжує процес інтеграції до європейського освітнього простору в межах Болонського процесу. Це відкриває можливості для співпраці з іноземними університетами, обміну досвідом та студентами, а також впровадження кращих практик у навчальний процес. Гармонізація освітніх стандартів із європейськими дозволяє підвищити конкурентоспроможність українських дипломів та сприяє підготовці фахівців міжнародного рівня.

Цифровізація освіти. Сучасні інформаційні технології відкривають нові можливості для розвитку вищої освіти в Україні. Розвиток онлайн-курсів, дистанційного навчання та використання цифрових платформ дозволяє розширити доступ до освіти, особливо для тих, хто не може відвідувати навчальні заклади у великих містах. Впровадження сучасних технологій також сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, адаптації програм до нових вимог ринку та розвитку навичок, які є актуальними в умовах цифрової економіки.

Розвиток наукових досліджень та інновацій. Підтримка науково-дослідницької діяльності та інновацій є важливим фактором для підвищення рівня вищої освіти. Це може бути досягнуто через створення дослідницьких центрів при університетах, а також через розвиток державно-приватного партнерства у сфері науки. Важливою складовою є також залучення студентів до наукової роботи, що сприятиме розвитку їхніх дослідницьких навичок та стимулюватиме креативне мислення.

Підвищення рівня фінансування та прозорості. Збільшення державного фінансування вищої освіти є необхідною умовою для поліпшення матеріально-технічної бази університетів та підвищення якості освіти. Крім того, важливим є впровадження прозорих механізмів розподілу коштів та боротьби з корупцією, що сприятиме підвищенню рівня довіри до освітніх закладів. Залучення міжнародних грантів та інвестицій також може стати додатковим джерелом фінансування.

Вища освіта в Україні перебуває у стані трансформації та стикається з низкою серйозних проблем, серед яких зниження якості освіти, невідповідність освітніх програм ринку праці, фінансова нестабільність та відтік молоді за кордон. Проте існують і перспективи розвитку, які можуть сприяти підвищенню рівня української вищої школи. Це, зокрема, інтеграція до європейського освітнього простору, цифровізація, розвиток наукових досліджень та підвищення рівня фінансування. Реалізація цих заходів допоможе Україні створити сучасну, конкурентоспроможну систему вищої освіти, яка відповідатиме вимогам сьогодення та сприятиме розвитку країни в цілому.

Джерела та література

1. Гарасимів Т. Правові проблеми та перспективи модернізації вищої освіти в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки»*. 2021. №3(31). С. 40-46. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2021.31.040>
2. Морозова О. С., Морозова О. Г., Морозов О. В. (2021). Вища освіта в Україні: стан, тенденції та перспективи. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021 (7). С 152-163. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.7.18>

3. Петришин Л. Й., Почуєва О. О., Лемещук М. А., Звоздецька В. Г. Проблеми та перспективи цифрової трансформації освіти: психолого-педагогічний аспект. *Академічні візії*. 2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7695844>

4. Сиченко В. В., Шевченко О. О., Рибкіна С. О. Проблеми системи вищої освіти в Україні та шляхи їх вирішення в післявоєнний період. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33 (72) № 6. С. 149-155. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/23>

Надія Корпач – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

На сучасному етапі оновлення системи освіти в Україні на вищу школу покладається відповідальність за якісну наукову, професійну й загальнокультурну підготовку молоді. Безперечно, що без цілеспрямованості, самоорганізації, адекватної самооцінки, особистої відповідальності здобувачів освіти, тобто, без самовиховання та самоосвіти позитивних результатів досягнути буде проблематично. Тому, пряд з іншими компетентностями вагоме місце займає самоосвітня компетентність.

Актуальність даного питання підтверджується низкою наукових досліджень, зокрема Я. Півень здійснив категоріально-дефініційний аналіз феномена самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з економіки; М. Бурик розкрив педагогічні умови формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій; С. Рой акцентувала свою увагу на сутності та структурі самоосвітньої компетентності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу; Р. Барджадзе розкиває роль самоосвітньої компетентності у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця фармації; Ю. Демченко, у свою чергу, майбутнього учителя; Н. Самарук – майбутніх економістів, О. Резван обґрунтовує самоосвітню компетентність як результат свідомого підвищення кваліфікації викладача вищої школи; Ю. Демченко – питання самоосвітньої компетентності майбутнього учителя; В. Бобрицька – формування самоосвітньої компетентності майбутнього викладача вищої школи в умовах магістратури [7].

Загалом, у процесі аналізу наукових праць з досліджуваної нами проблеми, можна сказати, що кожен з науковців розглядав поняття «самоосвітня компетентність» і, відповідно, трактував його з досліджуваних ним позицій. Зокрема, одні дослідники розглядають самоосвітню компетентність «як фактор соціальної конкурентоспроможності випускника,

Наукове видання

**ПЕДАГОГІЧНІ ЧИТАННЯ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА
ПЕТРА ГУСАКА**

Збірник наукових праць
Матеріали круглого столу (2 жовтня 2024 р.)

Друкується в авторській редакції

Обсяг 4,4 ум. друк. арк. (електронний варіант)